

Barraca

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solella de les Monges
Alçada: 275

Coordenades:

Latitud: 41.69838
Longitud: 1.88558
UTM Est (X): 407271
UTM Nord (Y): 4616889

Classificació

Número de fitxa 08182 - 200
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Molt enderrocada
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A002000320000OU
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca de doble ús, ubicada al capdamunt d'unes terrasses de conreu abandonades, d'olivera i ametller, a la Serra de Cal Nis, en el vessant sud de la Solella de les Monges. Està situada al mig d'una feixa, envoltada de brolla de romaní i integrada parcialment al mur de pedra. Les dues estances han cedit i està mig enfonsada.

És una construcció de planta doble, que es va construir aprofitant la solidesa i l'alçada del marge. Estava composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Presenta una forma quadrangular; a la dreta, una estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a l'esquerra, l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc presenta una estructura troncocònica, amb coberta de lloses planes. Al fons hi ha un pedrís de pedra d'una 70 cm d'alçada i uns 45 cm d'amplada, que formava part de la menjadora. Encara s'observen els encaixos a banda i banda. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur mitjaner de construcció d'on neix la coberta. Per les restes conservades es tracta d'una coberta feta de lloses per aproximació de filades amb la clau de volta visible. Podria tenir un diàmetre d'uns dos metres. El gruix dels murs és de 60 cm. No es conserven els brancals. El conjunt estava orientat al sud-oest.

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Aquesta barraca no consta a l'inventari del web de l'Observatori del Paisatge.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

